

Sygn. akt III PSK 30/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa A. P.
przeciwko Prokuratorowi Okręgowemu w R.
o uposażenie w stanie spoczynku i ustalenie, że stosunek pracy został rozwiązany
z powodu całkowitej niezdolności do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 25
marca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w R.
z dnia 16 maja 2019 r., sygn. akt IV Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 maja 2019 r., IV Pa (...) Sąd Okręgowy w R. oddalił apelację A. P. (powód), wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w R. z 30 stycznia 2019 r., IV P (...), oddalającego powództwo skierowane przeciwko Prokuraturze Okręgowej w R. (pozwany), a dotyczące przyznania uposażenia w stanie spoczynku i ustalenia, że umowa o pracę zawarta między powodem a Prokuraturą Rejonową w M. 1 sierpnia 1978 r. została rozwiązana z powodu całkowitej niezdolności powoda do pracy w zawodzie, zaistniałej przed 30 listopada 1993 r.

W sprawie ustalono, że powód 1 lutego 1981 r. został mianowany asesorem prokuratury Rejonowej w M., a następnie od 1 lutego 1982 r. został mianowany podprokuratorem Prokuratury Rejonowej w M., zaś 1 sierpnia 1983 r. mianowano

go na stanowisko wiceprokuratora Prokuratury Rejonowej w M. Z dniem 1 stycznia 1987 r. powód został mianowany na stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej w M. Dalej w sprawie ustalono, że powód pismem z 15 listopada 1993 r. zrzekła się stanowiska prokuratora z uwagi na zły stan zdrowia, który uniemożliwiał mu rzetelne wykonywanie zawodu. Pismem z 22 listopada 1993 r. Zastępca Prokuratora Generalnego odwołał powoda ze stanowiska Prokuratora Prokuratury Rejonowej w M. Następnie powód od 1 czerwca 1994 r. rozpoczął pracę w charakterze adwokata w ramach indywidualnej praktyki. Decyzją z 25 listopada 1994 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał powodowi rentę inwalidzką II grupy, poczynawszy od 1 lipca 1994 r. Sądy ustaliły ponadto, że powód w listopadzie 2017 r. oraz w marcu 2018 r. zwracał się do Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego z wnioskiem o przyznanie uprawnień, wynikających ze stanu spoczynku oraz przyznanie odprawy rentowej. Prokuratura Krajowa w odpowiedzi na pisma powoda poinformowała go, że nie ma możliwości przyznania mu uposażenia prokuratora w stanie spoczynku, gdyż jego stosunek służbowy nie wygasł w związku z nabyciem prawa do emerytury lub renty, lecz na skutek zrzeczenia się stanowiska prokuratora.

Powód zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance jej oczywistej zasadności, występowania istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeby wykładni przepisów, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Oczywistej zasadności skargi powód upatruje w naruszeniu przez Sąd Apelacyjny przepisów postępowania przez oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, co w ocenie skarżącego spowodowało niemożność jednoznacznego ustalenia momentu powstania niezdolności do pracy. Z kolei potrzebę wykładni przepisów budzących poważane wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz istotne zagadnienie prawne powód oparł na niejednoznacznej w jego ocenie interpretacji art. 477 k.p.c., formułując zagadnienie prawne sprowadzające się do pytania w jaki sposób rozumieć fakultatywność działania Sądu z urzędu w zakresie wezwania do udziału

w postępowaniu z zakresu prawa pracy, a więc z kategorii spraw z pogranicza prawa prywatnego i prawa publicznego?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda pozwany wniosł o nieprzyjęcie jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

W przedmiotowej sprawie istota problemu sprowadzała się do tego, czy można przyjąć, że stosunek pracy powoda zastał rozwiązany w związku z nabycie prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Przed odniesieniem się do tej kwestii Sąd Najwyższy stwierdza, że nie podziela twierdzeń powoda o naruszeniu jego praw, przez niezastosowanie przez orzekające Sądy art. 477 k.p.c. i niewezwanie do udziału w postępowaniu właściwego podmiotu po stronie pozwanej. Jak wynika z judykatury Sądu Najwyższego art. 477 k.p.c. służyć ma wyrównywaniu szans procesowych, w sytuacji, w której pracownik może przegrać dany proces nie z uwagi na niezasadność powództwa, lecz brak odpowiedniej świadomości prawnej oraz umiejętności prowadzenia sporu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 61/03, LEX nr 1620574). Z sytuacją taką nie mamy jednak do czynienia, kiedy pracownik ma nie tylko wykształcenie prawnicze, ale także doświadczenie w pracy i to nie w jednym a w dwóch zawodach prawniczych. Skoro zatem powód, prowadząc prywatną praktykę adwokacką, był kompetentny do reprezentowania swoich klientów, to także posiada odpowiednie umiejętności do reprezentowania samego siebie i powinien ponosić konsekwencje własnego działania.

Przechodząc do istoty sporu w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że z dniem 1 stycznia 1998 r. wszedł w życie art. 71¹ § 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 2072 ze zm. – dalej jako p.u.s.p.), wprowadzony ustawą z dnia 28 sierpnia 1997 r., o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 124, poz. 782 ze zm., dalej jako ustawa z 28

sierpnia 1997 r.), zgodnie z którym sędziemu przeniesionemu w stan spoczynku z powodu wieku, choroby lub utraty sił, przysługuje uposażenie w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego wraz z dodatkiem za wysługę lat, pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku. Na mocy art. 3 pkt 4 ustawy z 28 sierpnia 1997 r. dodano w ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o Prokuraturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 270 poz. 1599 ze zm.), art. 62a, w myśl którego do prokuratorów odpowiednio stosuje się między innymi art. 711 § 2-6 p.u.s.p. Zgodnie natomiast z art. 6 ust. 1 ustawy z 28 sierpnia 1997 r., art. 711 § 2 ma zastosowanie do sędziów i odpowiednio do prokuratorów, którzy uzyskali prawo do emerytury lub renty przed dniem wejścia w życie tej ustawy, jeżeli prawo to nabyli zajmując stanowisko sędziego lub prokuratora.

Wykładni pojęcia „nabycie prawa do emerytury lub renty” dla potrzeb niniejszej sprawy w powiązaniu z warunkiem, aby nastąpiło to w czasie zajmowania stanowiska sędziego lub prokuratora, należało dokonać w oparciu o przepisy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. 1982 Nr 40, poz. 267 ze zm., dalej jako ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym), skoro ustawa z 28 sierpnia 1997 r. nie uregulowała samodzielnie kwestii powstania prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych oraz nie określiła chwili nabycia prawa do renty. Uprawnienia powoda do świadczeń emerytalnych i rentowych podlegały ustaleniu na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym. Zgodnie z art. 76 tej ustawy prawo do świadczeń w niej określonych powstawało z dniem spełnienia się wszystkich warunków wymaganych do nabycia prawa, a jeżeli pracownik pobierał zasiłek chorobowy, prawo do emerytury lub renty inwalidzkiej powstawało z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku. Problem prawny, kiedy można mówić o nabyciu prawa do renty, został wyjaśniony w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego. W wyroku z 17 lutego 2000 r., I PKN 543/99 wyjaśniono, że prawo do renty inwalidzkiej mogło powstać dopiero z dniem zaprzestania pobierania zasiłku chorobowego, chociażby warunki do nabycia tego prawa przewidziane w art. 32-33 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. zostały spełnione wcześniej. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 czerwca 1995 r., II URN 56/94 (OSNAPiUS 1995, nr 24, poz. 302). W dalszej kolejności w wyroku w sprawie I PKN 543/99 przyjęto, że między rezygnacją ze stanowiska prokuratora a

nabyciem prawa do renty musi istnieć związek czasowy, gdyż w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. chodzi o takie sytuacje, gdy doszło do zmiany statusu prawnego (w zakresie prawa pracy) sędziego lub prokuratora, który przestał być pracownikiem a stał się emerytem lub rencistą, ale jednocześnie jego stosunek pracy ustał w związku z nabyciem prawa do emerytury lub renty, a zatem który zmienił swój status pracowniczy na status emeryta lub rencisty, ale ustanie stosunku pracy było związane właśnie ze zmianą tego statusu (podobnie wyrok Sądu Najwyższego z 7 września 2000 r., I PKN 12/00).

Gdyby więc oceniać wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania tylko i wyłącznie z perspektywy kwestii, czy prawo do renty zostało nabyte przez wnioskodawcę dopiero w dniu określonym w decyzji organu rentowego (25 listopada 1994 r., a zatem ponad rok po rozwiązaniu stosunku służbowego z pozwanym), czy też jeszcze wcześniej (z ograniczeniem nabycia prawa do renty *in concreto*), to byłyby podstawy do uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną, gdyż Sądy orzekające w tej sprawie zignorowały całkowicie przywołane wyżej stanowisko Sądu Najwyższego. Jak jednak przypomniano powyżej, w stosunku do prokuratorów ustawodawca przewidział w art. 6 ust. 1 ustawy z 28 sierpnia 1997 r. wymóg istnienia czasowego związku między uzyskaniem emerytury lub renty a zajmowaniem stanowiska prokuratora. Wymóg ten dotyczy już nabycia prawa do renty *in concreto* i z oczywistych względów nie został on w niniejszej sprawie spełniony, skoro powód nie zrezygnował ze stanowiska prokuratora z powodu uzyskania statusu rencisty.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.